

SKOLEPOLITISK MANIFEST 2007

**Gjenreis respekten for kunnskap: Ta ansvar for skolen
– handlingsplan for skolepolitisk utvikling**

Vedtatt av Venstres landsmøte, 15. april 2007

NB! Forbehold for avsluttende korrektur

Venstre tar ansvar for skolen

For Venstre er det en viktig demokratisk oppgave å sikre alle den samme adgangen til utdanning og kunnskap uansett sosial og kulturell bakgrunn. Dannelse – her forstått som kunnskap i aller videste betydning – er en nødvendig del av grunnlaget for frihet, demokrati og et godt liv. Dette har vært utgangspunktet for Venstres skolepolitikk helt siden partiet i 1889 innførte folkeskolen - der demokratiet og nasjonen skulle bygges, og allmenndannelsen skulle sikres.

Utdanning har alltid vært av avgjørende betydning for samfunnsutviklingen. Kunnskap og kompetanse vil i fremtiden være det viktigste grunnlaget for demokrati og verdiskaping i Norge. Det handler om å møte fremtiden med kunnskap, og kjenne godt nok til fortiden til å treffe riktige valg og samtidig ta vare på vår felles arv.

Opplæringen i skolen skal bygge på vårt og det internasjonale samfunnets grunnleggende verdier, blant annet slik disse uttrykkes i Grunnloven og FNs menneskerettigheter. Det er et liberalt krav til enhver opplæring at den skal bygge på respekt for både individet og fellesskapet. Skolen er og skal være en av våre viktigste allmenndannende samfunnsinstitusjoner, både som demokratibygger, kunnskaps- og kulturbærer.

Det norske samfunn er preget av kristne og humanistiske verdier og tradisjon. Holdningsdannelsen i grunnskolen skal på denne bakgrunn være forankret i grunnleggende verdier som individets ukrenkelighet, nestekjærlighet, likeverd, toleranse og respekt for loven og gi forståelse og innsikt i ulike kulturer, religioner og livssyn. Den offentlige skolen er et samlingssted for alle elever uavhengig av tro, livssyn og kulturell bakgrunn. Undervisningen skal fremme de universelle verdiene i konvensjonene om menneskerettigheter. Venstre vil endre grunnskolens formålsparagraf i tråd med disse forutsetningene.

Formidling av verdier, holdninger, kunnskaper og ferdigheter er kjernen i skolens virksomhet. For Venstre er det et krav at all opplæring og undervisning skal være tilpasset den enkelte elevs evner, personlighet og behov. Ressurstildelingen til skolene må selvsagt gjenspeile dette kravet. Viktig er det også at vi gjennom utdanningssystemet gir alle mulighet til å utnytte sine evner til beste for seg og samfunnet. Vi må på et tidligst mulig tidspunkt hjelpe dem som av ulike årsaker faller utenfor, og samtidig gi ytterligere utfordringer til dem som har behov for det. Kunnskap og kompetanse er nøkkelen til en meningsfull jobb og til et videre engasjement i samfunnet. Ved å satse på et kunnskapsløft som gjelder alle kan vi sikre at kunnskapssamfunnet tjener dannelsen i form av demokratisk og sosial utvikling.

Venstre vil ha en sterk og god offentlig skole, supplert av private undervisningstilbud. Mange private utdanningstilbud utfører viktige samfunnsoppdrag, og utfyller det offentlige skoletilbudet på en god måte. Den liberale fellesskolen må holde fast ved den grunnleggende målsetting om at den offentlige skolen skal være en felles møteplass for barn med ulik økonomisk, sosial og kulturell bakgrunn, men også erkjenne at mangfold er positivt og skal verdsettes. Mangfoldet i elevgruppen er en ressurs som må utnyttes.

Venstre vil videreutvikle skolene som selvstendige institusjoner der kreativitet og skaperkraft blant den enkelte lærer og elev skal dyrkes frem, ikke kveles av direktiver ovenfra eller av ensrettet undervisning. Stikkordene er bedre kvalitet, mer variasjon og økt fleksibilitet der alle elevene de får de utfordringene de trenger. Samtidig skal det stilles høye krav til lærerne, for å sikre elevene en best mulig læringsprosess. Den gode lærer er faglig trygg, profesjonell og en tydelig voksen. Alle elever må sikres kompetente lærere. For å sikre den faglige kvaliteten i skolen som er nødvendig for å nå nasjonale og globale mål vil Venstre fortsatt sikre et kompetanselønnsystem for lærerne.

Ved å ta ansvar for skolen, både lokalt og nasjonalt, har Venstres utdanningspolitikk som mål å gjenreise respekten for kunnskap og dannelselse, og gjøre norsk skole enda bedre.

10 punkt for en bedre skole

1. Venstre tar ansvar for skolen

Det politiske ansvaret for skolen ligger hos folkevalgte både lokalt og nasjonalt. Stortinget må ha visjoner for skolens utvikling og trekke opp rammene. En god skole forutsetter lokalt engasjement og interesse for skolen.

Et engasjert nærmiljø er nødvendig for å skape gode og selvstendige skoler. Beslutningene må i størst mulig grad tas "på stedet" av de som har tilknytning til den enkelte skole. På denne måten får vi en desentralisering av beslutningene, og skolen kan frigjøres fra byråkratisk og tidskrevende overstyring.

Venstre ønsker at selvstyrte skoler skal være normen for skolestyring, og vil ha stor frihet for den enkelte skole. Vi ønsker et system der elever, lærere og foreldre har reell innflytelse på skolehverdagen innenfor rammer trukket opp av de folkevalgte. Skolens legitimitet og kvalitet hviler på – og skapes av – relasjonene mellom lærere, foreldre og elever. Det er en del av det politiske ansvaret for skolen å legge til rette for at slike relasjoner kan få god grobunn.

Foreldre må delta aktivt. Foreldrene skal ha en viktig rolle i forbindelse med utviklingen i skolen gjennom dialog og deltakelse, men det er også viktig å understreke at skolen skal ha mulighet til å stille krav til foreldrenes oppfølging av elevene. En god skole forutsetter et tett samarbeid mellom skolen, foreldre og elever.

Elevene har både rettigheter og plikter i skolen. Evnen til å ta selvstendig ansvar for egen læring og utvikling må dyrkes frem så tidlig som mulig. Elevene må i takt med egen modning settes tydelige krav til, slik at de gradvis kan få størst mulig frihet. Elevene skal settes i stand til å søke kunnskap aktivt og selvstendig, innenfor trygge og stabile rammer skapt av kompetente og tydelige lærere. Skolen skal være dannende for elevene, og gi elevene en mulighet til å vokse, både som individer og felleskap. Elevene må få formell og reell medbestemmelse over egen skolehverdag. For å sette elevene i stand til å ivareta sitt medvirkningsansvar må det settes av tid og ressurser til opplæring i dette, både for den enkelte elev og elevenes tillitsvalgte.

Venstre ønsker et sterkere fokus på arbeidsmiljøet både for elever og lærere i skolen. Det er en kjensgjerning at svært mange skoleanlegg er svært nedslitt og mangler vedlikehold. De er oppført med datidens/etterkrigstidens krav til inneklime og materialbruk. "Friske" skolebygg fører til større trivsel, som igjen fører til et bedre læringsmiljø for elevene og en bedre arbeidsplass for lærerne. Skolebygg må tilpasses dagens skole.

Den enkelte skoles ledelse og lærere må få reelle muligheter til å utvikle sin skole etter lokalmiljøets forutsetninger, basert på faglig og pedagogisk kunnskap. Samtidig er det viktig at lokale politikere også deltar i debatten om skolen. Det er et mål for Venstre at debatt om skolen og skolens innhold også skal være en naturlig del av det lokalpolitiske engasjementet.

Venstre ønsker nasjonale rammer for skolens innhold, men langt mindre detaljstyring innenfor disse rammene. Hensikten med rapportering og byråkrati må være av

kvalitetssikrende art, og kvalitetssikring må alltid følges opp med tilstrekkelige ressurser. Venstre ønsker en skole som ikke kveles av byråkrati.

2. Skolens innhold – respekt for kunnskap

Alle elever har rett til å lykkes og å oppleve mestring. Skolen har som mål å utdanne hele mennesket. Det betyr å utvikle både de teoretiske, praktiske, fysiske og estetiske sidene hos den enkelte elev.

Skolen skal gi alle et godt faglig grunnlag. Vi må kunne forvente at grunn- og videregående skole skal gi alle grunnleggende ferdigheter innenfor lesing, skriving, engelsk, matematikk og bruk av digitale verktøy. Særlig viktig er det også å gi elevene en solid ballast i form av realfagskunnskaper og kjennskap til eget og andres språk, historie og kulturer. Slik møter vi best fremtidens utfordringer. Kunnskap, forståelse og mestring må alltid være hovedfokuset i forbindelse med opplæringen, som skal være allmenndannende i ordets rette forstand.

Samtidig er det klart at grunnleggende humanistisk forståelse gjennom filosofi og demokratiopplæring blir viktig i en omskiftelig verden. Elevenes forståelse av samfunnet forøvrig og evnen til kreativ problemløsning blir viktigere enn noensinne.

Venstre ønsker å styrke skolen som en arena for oppbygging av demokratisk kompetanse. Elevene må i løpet av sin skolegang lære om demokratiet både gjennom teori og praksis. Elevenes kunnskap og virkestrang må tas på alvor og brukes av skolens lærere og ledelse. Som et ledd i denne målsettingen er det viktig å utvikle og forbedre elevrådet og elevens engasjement i utvikling og styring av skolen.

Venstre vil at skolen – ved siden av å formidle og dyrke kunnskap – skal utvikle sosiale ferdigheter hos elevene, og vise at konflikter kan løses uten bruk av vold. Innsats for å øke elevenes sosiale kompetanse er grunnleggende, blant annet for å motvirke mobbing. I en tid der religioner og kulturer stadig settes opp mot hverandre er det også åpenbart at arbeidet mot rasisme og fascisme fortsatt må styrkes. Mye av grunnlaget for interkulturell dialog og en global verdensforståelse legges i skolen.

Et annet viktig moment er samspillet mellom skolen og samfunnet rundt. Innholdet i skolen må avspeile virkeligheten utenfor. Derfor er det avgjørende at lokaldemokrati og næringsliv på en helt annen måte enn i dag er en aktiv deltaker med hensyn til skolens innhold. Norges fremtid er avhengig av nyskaping i næringslivet – de ufødte bedriftene – etter hvert som olje- og gassinntektene blir redusert. For å lykkes må en begynne i skolen. Derfor er det svært viktig å satse på etablering av elevbedrifter i skolene, samt partnerskapsavtaler mellom skoler og lokalt næringsliv

Det er avgjørende at skolen setter alle elever i stand til å møte et samfunn som i sterkere grad preges av hurtige endringer. Innsikt i og bruk av teknologi og teknologiske hjelpemidler må styrkes, og en klar IKT-satsing må gjennomføres. Digital kompetanse er en av flere grunnleggende ferdigheter, og ressurstildelingen til skolen – i form av både kompetanse og materiell – må legges til rette for at norsk skole skal bli blant de ledende i verden med hensyn til bruk av IKT. En del av dette kunnskapsbildet bør også være innsikt om resultater oppnådd ved forskning

Venstre ønsker å styrke skolebibliotekene, fordi et velutstyrt og bemannet skolebibliotek er en ideell arena for differensiert undervisning, og for å lære seg å lære.

3. Gjenreis respekten for læreren

Helt avgjørende for å nå målet om en bedre skole, er at lærerne som skal utføre jobben er motiverte, kompetente og trygge voksne. Lærerne utgjør bærebjelken i skolen som samfunnsinstitusjon. Høy kompetanse er nødvendig for at lærerne skal kunne utføre sin oppgave på en best mulig måte, og for at elevene skal ha høyest mulig læringsutbytte. Læreren skal være en aktiv kunnskapsformidler og tilrettelegger for elevene, og har en plikt til å formidle kunnskap til elevene – på samme måte som elever i skolen må oppleve det som en plikt til å tilegne seg kunnskap.

Venstre vil ha lærere med best mulig kompetanse, og ønsker derfor en omlegging og utvidelse av allmennlærerutdanningen. Det bør være strenge opptakskrav til utdanningen. Utdanningen bør også gjøres mer fagrettet, og det bør stilles høye fagkrav til den enkelte lærer for at han eller hun skal kunne undervise i det enkelte fag og trinn. Samtidig bør utdanningen utvides med flere spesialiseringer, bl.a. innen rådgiving og spesialpedagogikk. I tillegg bør man strukturere utdanningen slik at den er praksisnær, med tanke på å forberede studentene enda bedre til hverdagen som lærer. Venstre ønsker også å utvide praksisperioden og å stramme inn på kriteriene for å få godkjent praksisperioden. Som en konsekvens av dette vil Venstre gjøre allmennlærerutdanningen femårig.

Venstre vil ha lærere med høy kompetanse innen alle fagområder. Særlig viktig er det å rekruttere lærere med realfaglig bakgrunn, men det er også viktig å minne om at vi står overfor store utfordringer knyttet til det å rekruttere lærere med kompetanse innenfor fremmedspråk. Venstre vil arbeide videre for å utvikle strategier som sikrer rekruttering av kompetanse som det er og vil bli stadig større behov for i norsk skole. Den praktisk-pedagogiske utdanningen ved universiteter og høyskoler må tilføres tilstrekkelige midler, slik at denne blir ivaretatt.

For å systematisk gjøre etter- og videreutdanningsordningene vil Venstre gradvis innføre et kompetanseår for lærere – det vil si en ordning som innebærer at lærere etter et visst antall år kan få permisjon enten for å ta videre utdanning, eller for å praktisere i annet arbeid som er relevant for skolen. De som ikke går ut i annet lønnet arbeid skal ha rett til permisjon med lønn, og alle som benytter ordningen skal i permisjonsåret ha full opptjening av lønns- og pensjonsrettigheter. Ordningen skal være både en rett og en plikt for lærerne, og den praktiske gjennomføringen forutsetter derfor et nært samarbeid mellom partene i arbeidslivet, samt den enkelte lærer og den enkelte skoles ledelse. Det må settes av egne midler til etter- og videreutdanning som i størst mulig grad styres og prioriteres av ledelsen på den enkelte skole. Videre forutsetter ordningen et spleiselag mellom stat og kommune. Dette er en naturlig videreføring av tankegangen rundt Kunnskapsløftet.

For å sikre at lærerne som høyt kompetent arbeidskraft skal stå lengst mulig i jobb vil Venstre, ut fra en erkjennelse av læreryrkets egenart, aktivt arbeide for seniortiltak innefor skolesektoren. Venstre vil også arbeide aktivt for å innføre systemer som bedre ivaretar lærernes behov for kontinuerlig veiledning og tilbakemelding på egen yrkesinnsats enn det som er tilfelle i dag.

Det er et paradoks at mens resten av arbeidslivet blir stadig mer fleksibelt så går utviklingen i motsatt retning for lærerne. Fremover må arbeidsgiverne finne en bedre balanse mellom lærernes frihet og arbeidsgivernes styring av arbeidstida. En slik

balanse fremmes best gjennom dialog på lokalt plan innenfor nasjonale rammer. Det er viktig å understreke at læreren først og fremst skal benytte sin arbeidstid sammen med elevene og til faglig-pedagogisk arbeide – ikke som saksbehandler.

Venstre tror at læreren som fagperson har den nødvendige kompetanse og selv vet best hvilken pedagogisk metode som er best egnet for den enkelte elev og situasjon. Læreren skal derfor nyte stor pedagogisk frihet, innenfor rammen av grunnleggende prinsipper om elevmedvirkning og individuell tilpasning.

Venstre vil øke respekten for læreren ved å stille større krav til den enkelte lærer og ved å gi lærerne styrket faglig og pedagogisk kompetanse.

4. Økt satsing på rådgivingstjenesten

For mange blir overgangen mellom de ulike utdanningstrinnene unødvendig stor, og valgene hver enkelt elev gjør er ofte for lite gjennomtenkte. Avbrutte utdanningsløp koster hvert år samfunnet store summer, og innebærer vesentlige menneskelige omkostninger. Det er derfor av avgjørende betydning at man har en velfungerende og god rådgivertjeneste i skolen.

Venstre ønsker å forebygge at elevene går utdanningsløp de ikke klarer eller mistrives med. Venstre ønsker en omstrukturering og økt satsing på rådgivertjenesten. Både den sosiale rådgivningen og yrkesveiledningen må styrkes. Skolene må kvalitetssikre rådgivingstjenesten, og dette arbeidet må ha høy prioritet både lokalt og nasjonalt. I denne sammenheng er det viktig at forholdene legges til rette for at skolene kan prioritere en slik satsing.

Det må stilles konkrete kompetansekrav til personer som ansettes som rådgivere. Venstre ønsker på sikt å innføre en egen rådgiverutdanning på masternivå. I tillegg til spesialkompetanse innenfor sosial- og yrkesveiledning bør disse rådgiverne kunne veilede elevene i studieteknikk og lignende, samt inneha kompetanse med hensyn til kollegaveiledning.

Hver skole bør ha tilgang på tilstrekkelig antall rådgivere med dedikert utdanning til disse formålene, og man bør prioritere å få opp rådgivertettheten i de kommende årene.

Det må også bli en bedre yrkes- og studierådgivning for elever på ungdomsskolen og i videregående skole. Samspillet mellom skole/utdanningsinstitusjon, lokalsamfunn og arbeidsmarkedet – lokalt, nasjonalt og globalt – bør styrkes for å gi god faglig rådgivning. Den sosiale rådgivingstjenesten må være skolebasert og sees i sammenheng med satsingen på å øke antallet spesialpedagoger i skolen, samt foregå i et nært samarbeid med det øvrige skolehelsetjenestetilbudet.

Satsingen på å styrke rådgivingstjenesten må sees i sammenheng med ytterligere tiltak for å minske frafallet i den videregående skolen, samt organiseringen i skolen forøvrig.

5. En skole med plass for alle

Opplæringen må differensieres etter elevens forutsetninger og behov og samtidig bidra til at elevene kan fungere i et sosialt fellesskap. Tilpasset opplæring er derfor utgangspunktet for virksomheten i skolen. Venstre vil ha en liberal fellesskole, som både holder fast ved den grunnleggende målsetting om at den offentlige skolen skal være en felles møteplass for barn med ulik språklig, sosial og kulturell bakgrunn, men som også erkjenner at mangfold av skoleslag er positivt og skal verdsettes. Ved siden av den offentlige skolen må det derfor tillates et bredt spekter av private skoler som supplement til den offentlige skolen. Friskolene har en viktig funksjon som et alternativ for elever og foreldre som ønsker et annet tilbud enn den offentlige skolen, men også som arenaer for faglig og pedagogisk nyskaping. For Venstre er det et mål at kvaliteten i den offentlige skolen skal være så god at den blir et naturlig førstevalg for det store flertallet av befolkningen.

Venstre vil innføre individuelle studieplaner på ungdomsskolen og i videregående skole. Planene skal utarbeides av lærerne i det enkelte fag i samarbeid med den enkelte elev, og skal inneholde forpliktende målsettinger, arbeidsmetoder og kriterier for hvordan vurderingen skal skje. Planene skal være et verktøy for å gjøre hverdagen enklere for både elever og lærere

For Venstre er det alltid elevens individuelle behov som må være utgangspunktet for den opplæringen som tilbys. Noen barn har så spesielle behov at de trolig vil ha best av å gå på spesialskole, men Venstre har som utgangspunkt at også elever med spesielle behov har sin naturlige plass i den ordinære skolen. All integrering av funksjonshemmede må ta utgangspunkt i mangfold og variasjon som noe positivt. Opplæringen må ha som mål å gi den enkelte elev likeverdige muligheter for utvikling - ikke å oppnå mest mulig likhet.

For de elever som ikke kan få god nok oppfølging på den ordinære skolen må det finnes et tilbud om spesialskole. Elevers/foresattes ønsker skal veie tungt når det avgjøres hvilket skoletilbud slike elever skal tilbys.

Venstre vil styrke det spesialpedagogiske arbeidet i skolen. Det er ikke bare et spørsmål om økte ressurser, men også om organisering og kompetanseøkning. Det er et selvstendig poeng at den spesialpedagogiske kompetansen bør plasseres så nær elevene så mulig. Venstre er åpen for en omorganisering av den spesialpedagogiske kompetansen i skolen, slik at denne oppfyller et slikt nærhetsprinsipp. Det offentlige bør legge til rette for rekruttering av slik kompetanse, blant annet ved å tilby gode arbeidsforhold og utdanne flere personer med spesialpedagogisk kompetanse.

Dokumentasjonskravene for enkelte elever som får særskilt tilpasset opplæring er ofte for rigide og tar opp mye av ressursene i form av tid og krefter i en lærers hverdag. Omfattende dokumentasjon bør forbeholdes elevene med de tyngste behovene, og ivaretas av lærere med spesialpedagogisk tilleggsutdanning, spesialpedagoger eller psykologer på den enkelte skole, jf. nærhetsprinsippet.

Begrepet livslang læring må gis innhold. Voksne mennesker med behov for grunnleggende opplæring må få gode kommunale tilbud om voksenopplæring.

Venstre vil sikre at alle nye skoler har universell utforming, det samme gjelder skoler som gjennomgår større oppussing.

Skolen har hovedansvaret for å sikre elevene en trygg skolehverdag. Elever som utsettes for mobbing får ødelagt sine muligheter for å dra full nytte av skolens tilbud. Selv om mobberen også er en elev med interesser som må ivaretas, må hensynet til mobbeofferet komme først. Der forebyggende arbeid ikke har fungert og mobbing forekommer, må læreren og skolen slå hardt ned på mobbingen, og som siste utvei kunne flytte mobberen til en annen skole.

6. Evaluering av skolen og vurdering av elevene

Venstres mål er at skolene skal ha mer frihet, men samtidig må foreldre og politikere ha innsyn i kvaliteten på opplæringen og læringsmiljøet. Det må videreutvikles gode systemer for intern og ekstern skolevurdering der målet er kvalitetsheving og større åpenhet om skolens innhold. Poenget med slike vurderingssystemer er både å evaluere den enkelte lærers resultater, og å få en vurdering av den enkelte skole i et helhetsperspektiv. Dette inkluderer også en evaluering av ledelsen på den enkelte skole. Dette til beste for skole, elever, lærere og lokalsamfunn.

Venstre mener at nasjonale prøver er ett av flere gode redskap for kvalitetssikring og videreutvikling av det pedagogiske tilbudet ved skolene. Venstre vil understreke at nasjonale prøver må ha som mål å fremme og forbedre elevenes læring. Prøvene må derfor legges så tidlig som mulig i skoleåret, og antallet prøver må være begrenset. Resultatene fra prøvene må gjøres tilgjengelige for sammenligning over tid, slik at man kartlegger skolenes evne til å utvikle sine elever, og ikke bare kompetansenivået i elevmassen på et gitt tidspunkt.

Lokalpolitikerne må få større kjennskap til kvaliteten på undervisningen og læringsmiljøet på skolene. Venstre ønsker å gjenreise dialogen om skolen også på lokalt nivå, for på den måten sikre bredest mulig tilslutning og engasjement rundt det som skjer i skolesektoren. En slik debatt må skje regelmessig i folkevalgte organer.

Elevene har rett til å få en vurdering av eget arbeid. Et viktig poeng med vurdering av elevene, særlig underveisvurdering, må være at elevene får en tilbakemelding som gjør at de kan strekke seg ytterligere ut fra egne forutsetninger.

Tilpasset opplæring er et overordnet mål for Venstre. Venstre vil sikre elever en bedre individuell vurdering av sitt faglige arbeid enn hva de har i dagens skole. Individvurderingen skal ivareta retten til tilpasset opplæring og bevisstgjøre eleven i forhold til sitt eget forbedringspotensial. Det må utvikles et vurderingssystem som fremmer utvikling og læring hos eleven og inspirerer til engasjement og videre arbeid.

Vurderingssystemet må ivareta hensynet til kvalitativ tilbakemelding underveis i læringsprosessen. Samtidig må sluttvurderingen gi et mest mulig riktig bilde av elevenes kompetanse. Dagens vurderingsform med for ensidig fokus på skoleprøver i slutten av skoleåret må suppleres, slik at det omfatter andre former for dokumentasjon av læringsresultater ved siden av tradisjonell skoleeksamen. Venstre vil fortsette forsøk med mappevurdering som alternativ til tradisjonell vurdering, både ved fastsettelse av standpunkt- og eksamenskarakter. Alternative vurderingsformer må utvikles i tråd med erfaringer på de ulike fagområdene, og det må legges vekt på at bruken av nye metoder ikke bidrar til å byråkratisere lærernes hverdag ytterligere.

7. Integrering i skolen

Skolen står i en særstilling i forhold til det å fremme integrering av barn, ungdom og deres foreldre i samfunnet. Norge er et flerkulturelt samfunn, og skolen må også gjenspeile dette gjennom å spre kunnskap om andre kulturer og religioner. Mer enn noen gang er det tydelig hvor viktig det er å legge et godt grunnlag for interkulturell dialog og en global verdensforståelse i skolen.

Den norske skolen skal både formidle verdier med basis i vårt humanistiske og kristne kulturgrunnlag og samtidig være åpen og inkluderende for det stadig økende antallet elever med en annen kulturell og religiøs bakgrunn. Det må stadig vurderes hvordan disse målsettingene best kan nås i forhold til spørsmål om formålsparagraf, opplegg for livssynsundervisning og når det gjelder våre forpliktelser i henhold til internasjonale menneskerettighetskonvensjoner.

Et flerkulturelt Norge fører til mange utfordringer for skolen. Venstre mener derfor at skoleverket bedre må gjøres i stand til å ta imot nye elevgrupper, bl.a. gjennom kompetanseheving av personalet og tilføring av ressurser. Særlig relevant i denne sammenheng er flerspråklighet og rekruttering av lærere med minoritetsspråklig bakgrunn, herunder også samisk. Tospråklig fagopplæring må tilbys elevene dersom det er nødvendig.

Videre må det legges til rette for at skolen utvikles til et sted der ulike kulturer møtes, og der elevene lærer å leve i et internasjonalt samfunn. All integrering forutsetter en flersidighet. I forlengelsen av dette integreringsperspektivet er det viktig å understreke at det må legges til rette for et godt samarbeid mellom skole og hjem, og at en må få til et forpliktende samarbeid mellom skole og næringsliv.

8. Gjenreis respekten for yrkesfagene

Venstre mener at yrkesfagene er bærere av tradisjoner og kunnskap som vanskelig lar seg formidle gjennom en ensidig teoretisk fremstilling. Praktisk mestring og læring er viktige elementer i den yrkesfaglige opplæringen, og bør etter Venstres syn styrkes. Kunnskap er ikke bare å kunne et teoretisk fag – det er like viktig å utvikle praktiske ferdigheter.

Venstre vil understreke viktigheten av yrkesfagenes rolle i utdanningssystemet, og vil arbeide for å øke statusen til denne type utdanninger. En forutsetning for en god yrkesutdanning er at opplæringen i skole og bedrift ses i sammenheng. Dette forutsetter et nært samarbeid mellom lærer og instruktør, skole og bedrift gjennom hele opplæringsløpet. Både lærer og instruktør må ha høg kompetanse i faget sitt, det må settes krav om en formell høgere utdanning, mesterbrev eller praksis fra arbeidslivet. I forlengelsen av dette bør det satses betydelige ressurser på å øke statusen og sikre kvaliteten på yrkesfaglige studieretninger, blant annet med tanke på å minske frafallet blant elever i den videregående skolen. Samtidig er det viktig at man utvider eksisterende ordninger, slik som for eksempel ordningen med lærekandidater. Venstre forutsetter at man utvikler et nært samarbeid mellom NAV og skolen, blant annet med dette som et av satsingsområdene.

Frafallet er størst i de yrkesfaglige studieretningene. Venstre mener at en viktig årsak til dette er at teoritrøtte elever fra ungdomsskolen, som søker yrkesfaglige studieretninger for å få en praktisk utdanning, møter en teoritung og lite elevtilpasset opplæring de første årene i yrkesfag-studieløpet. Venstre vil arbeide for at elevene på yrkesfag møter en mer praktisk rettet utdanning, særlig første året, og at de mer teoritunge fagene i større grad fases inn når elevenes modenhet og motivasjon er til stede. Samtidig er det viktig at man forebygger frafall på et tidligst mulig tidspunkt. Venstre ønsker også å fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger. Dette vil gi flere elever mulighet til å få en praktisk avslutning på utdanningen sin. Venstre ser at noen yrkesfag trenger en annen modell enn 2 år skole – 2 år i bedrift, og vil legge til rette for en mer fleksibel modell i disse fagene. Det skal fortsatt være mulig å oppnå generell studiekompetanse ved å kombinere valgfrie teorifag på yrkesfag med et allmennfaglig påbygningsår.

Ungt entrepenørskap må sterkt inn i de yrkesfaglige studieretningene. Det samme gjelder internasjonal kunnskap og utveksling.

Venstre ser verdien i egne yrkesfaglige skoler som kan fokusere og profilere yrkesfag på linje med allmennfag.

9. Kultur i skolen

Kultur er grunnleggende i et samfunn, og er viktig både for den enkeltes personlige utvikling og samfunnet som helhet. Kultur er en viktig del av allmenndannelsen, og det er åpenbart at kulturen må gis den plass og rolle i skolen som den fortjener. Venstre vil sikre elevene kulturopplevelser i skolehverdagen og ønsker å utvide og videreutvikle den kulturelle skolesekken samt styrke kulturskolenes rolle. Profesjonalitet må vektlegges i alle ledd, og kvalitetssikring av eksisterende og fremtidige ordninger er svært viktig. Kommunale planer for å gi elevene et gjennomarbeidet opplegg for møte med lokal og nasjonal kunst og kultur må styrkes og få hevet status, blant annet sett i sammenheng med det øvrige kommunale planverket.

Arkiv, bibliotek og museer utgjør svært viktige partnere for skolene i forbindelse med kulturarbeid. Venstre ønsker et bredest mulig samarbeid mellom skolen og kulturinstitusjonene, både lokalt og nasjonalt. Dette må favne alle typer kulturuttrykk.

Det finnes også betydelige kulturressurser i lokalmiljøene som skolene i stor grad bør dra veksler på. I denne sammenheng bør kultur- og frivillige organisasjoner – lokalt, regionalt, nasjonalt – nevnes som viktige ressurser og samarbeidspartnere.

Venstre vil innføre estetiske fag/kulturformidling i den videregående skolen.

10. Gjenreis respekten for skolelederen

Venstre mener at skolen skal ledes av en rektor med pedagogisk utdanning og bakgrunn. Venstre er positiv til de nye utdanningsprogrammene i skoleledelse og – administrasjon som tilbys ved ulike universiteter, og ser at dette kan føre til en ytterligere profesjonalisering hos skoleledere. En selvstyrt skole forutsetter profesjonalitet hos skolelederen, og at det legges til rette for skolelederens mulighet til kompetanseheving.

Venstre vil understreke at rektor må få bedre mulighet til å utøve sin rolle som pedagogisk leder. Rektor er noe annet enn en byråkrat og funksjonær. En mer selvstyrt skole betinger at skolene må styrkes med egne administrative funksjoner. I dag opplever skolene en hverdag med mange direktiv fra staten, og mye kontroll og detaljstyring fra fylkene. Den statlige skoleadministrasjonen må fungere som ressursorgan, heller enn kontrollorgan, og fylkene må gi skolene stabile betingelser, slik at de ansatte kan konsentrere seg om å skape en best mulig skole for elevene.

Rektors fremste oppgave vil derfor være å skape og vedlikeholde en skolekultur som verdsetter kompetanse, som setter høye fagligpedagogiske mål, som både verdsetter tradisjon og er åpen for endring og utvikling, og som setter elevens beste i sentrum.

Venstre ser det som naturlig at skoleledere deltar i den lokalpolitiske debatten om skolen, og mener at skolelederen både har et ansvar og en plikt til å engasjere seg i samfunnsdebatten forøvrig.